YARGITAY KARARLARI

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinden:

TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI

Esas No : 2026/8116
Karar No : 2026/7072

İNCELENEN KARARIN
MAHKEMESİ : İstanbul 13. İş Mahkemesi
TARİHİ : 15.02.2024
SAYISI : 2023/414 E., 2024/54 K.
DAVACI :
DAVALI :
DAVA TARİHİ : 19.12.2023

İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hakimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; kesinleşen işe iade davasından sonra kıdem ve ihbar tazminatlarının tahsili amacıyla davalı aleyhine icra takibi başlattıklarını, davalının takibe haksız olarak itiraz ettiğini ileri sürerek itirazın iptaline karar verilmesi ile davalının icra inkar tazminatı ödemeye mahkum edilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; talep edilen ihbar tazminatının ödendiğini, ihbar tazminatı bakımından faiz talebinin hatalı olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davanın kısmen kabulüne kesin olarak karar verilmiştir.

IV. KANUN YARARINA TEMYİZ

A. Kanun Yararına Temyiz Sebepleri

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına yönelik olarak Adalet Bakanlığı kanun yararına temyiz isteminde; davalı vekilinin, duruşma gününden önce usulüne uygun şekilde düzenlenmiş geçerli bir mazeret dilekçesini Mahkemeye sunduğu, mazeretin içeriğinin somut, ciddi ve kabul edilebilir nitelikte olduğu, Mahkemece öncelikle bu mazeretin esaslı biçimde değerlendirilmesi ve kabulü halinde duruşmanın ertelenmesi gerekirken mazeretin içeriği ve haklılığı tartışılmaksızın, sırf dosyanın tamamlanmış olması gerekçe gösterilerek mazeretin reddi ile devamında davalının yokluğunda savunma hakkının kısıtlanarak karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, ön inceleme aşamasında davalı vekilinin mazeret dilekçesi ile ilgili olarak değerlendirme yapılması gerekip gerekmediği ve davalının hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilip edilmediği konularına ilişkindir.

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) *"Hak arama hürriyeti"* başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi ve Anayasa'nın 36. maddesine göre herkes, yasal yollardan faydalanarak yargı yerleri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Adil yargılanma hakkı, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 27. maddesinde belirtilen hukuki dinlenilme hakkını da içeren daha geniş bir haktır.

6100 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup bu hak; yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini içermektedir. Mahkeme, iki tarafa eşit şekilde hukuki dinlenilme hakkı tanıyarak hükmünü vermelidir. Bu hakka, tarafın hakime meramını anlatma hakkı ya da iddia ve savunma hakkı da denilmektedir. Ancak, hukuki dinlenilme hakkı, bu ifadeleri de kapsayan daha geniş bir anlama sahiptir. Bu hak çerçevesinde, tarafların gerek yargı organlarınca gerekse karşı tarafça yapılan işlemler konusunda bilgilendirilmeleri zorunludur. Bu kapsamda hukuki dinlenilme hakkının, bilgilenme/bilgilendirme, açıklama yapma, yargı organlarınca dikkate alınma ve kararların gerekçeli olması gibi hususları içerdiği açıktır. Bilgilenme hakkı, yargılamanın içeriğine dair tam bir bilgi sahibi olmanın yanında gerek karşı tarafın gerekse de yargı organlarının dosya içeriğine yapmış oldukları işlemleri öğrenmelerini kapsar.

Hukuki dinlenilme hakkına aykırılık, kanun yolu incelemesinde resen dikkat alınır ve bozma sebebidir.

Bilindiği üzere hukuk yargılamasına ilişkin kurallar, yargılamanın düzenli yapılması ve hakkın olabildiğince çabuk elde edilmesi amacını gerçekleştirmek için getirilmiştir. Hakkın elde edilmesi için birer araç olan bu kurallar amaca uygun somut bir görevin varlığı halinde uygulama alanı bulurlar. Aksi halde, araçla ulaşılması istenilen amaç arasında gerçek ve esaslı bağın bulunmaması anlamsızlığı (şekilcilik) ortaya çıkarır. Mahkemelerin amacı, ne olursa olsun uyuşmazlıkları ortadan kaldırmak değil, pozitif hukukun ölçüsünde, hakkı belirleyerek sonuca ulaşmaktadır.

Bu nedenle geciken adaletin adaletsizlik olduğu düşünülerek, davaların uzamasını veya uzatılmak istenmesini engellemek üzere getirilen usul kuralları, kanunun amacına uygun olarak kullanılmalı, davanın reddi için bir araç sayılmamalıdır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 26.01.2014 tarihli ve 2013/3-1238 Esas, 2014/957 Karar sayılı kararı).

Açıklanan ilke ve esaslara göre somut olay değerlendirildiğinde; davalı vekili, 15.02.2024 tarihli ön inceleme duruşmasına 06.02.2024 tarihli e-Duruşma talep dilekçesini sunmuş, bu talebin kabul edilmemesi üzerine 15.02.2024 tarihli mazeret dilekçesini sunarak ön inceleme duruşmasına katılamayacağını bildirmiştir.

Mahkemece ön inceleme duruşması, davalı vekilinin mazeret dilekçesi konusunda bir değerlendirme yapılmaksızın, davalının yokluğunda tamamlandıktan sonra aynı celsede tahkikat aşamasına geçildiği açıklanmıştır. Tahkikat aşamasında ise *"Dosyanın tekemmül ettiği, araştırılacak başkaca bir hususun kalmadığı, tüm delilerin toplandığı görülmekle davalı vekili mazeretinin REDDİNE karar verildi."* denilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Davalı vekilinin mazeret dilekçesinin reddine dair kararın usul ve kanuna uygun olup olmadığı

değerlendirilmeden önce yargılamanın önemli bir parçası olan ön inceleme aşamasından söz etmekte yarar vardır. Bilindiği gibi ön incelemenin kapsamı, 6100 sayılı Kanun'un 137. maddesinde düzenlenmiştir. Basit yargılama usulüne tabi davalar bakımından ön inceleme ve tahkikat aşamasına ise 320. maddede yer verilmiştir. Hem yazılı yargılama hem de basit yargılama usulüne tabi davalar bakımından uygulanması gereken *"Ön inceleme duruşmasına davet"* kenar başlıklı 139. maddede, Mahkemenin, ön inceleme için bir duruşma günü tespit edilerek taraflara bildirileceği ve davetiyede, maddede sayılan hususların yanında duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği hususuna yer vereceği ifade edilmiştir. Kanun'un 140/4 hükmü uyarınca ön inceleme tek duruşmada tamamlanır. Zorunlu olan hallerde bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir duruşma günü tayin edilir.

Basit yargılama usulüne tabi davalar bakımından ön incelemenin kapsamı 320. maddenin 2. fıkrasında; *"(2) Daha önce karar verilemeyen hallerde mahkeme, ilk duruşmada dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinler; daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit eder. Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hakim, tarafları sulhe veya arabuluculuğa teşvik eder. Tarafların sulh olup olmadıkları, sulh olmadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanağa yazılır; tutanağın altı hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür."* şeklinde düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi tahkikat, ön inceleme aşamasındaki işlemler esas alınarak yürütülür. Tarafların ön inceleme aşamasına katılımı, dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı konularının yanı sıra uyuşmazlık konularının tespiti, sulh ve arabuluculuk bakımından da önem taşır.

Bu çerçevede öncelikle belirtmek gerekir ki basit yargılama usulüne tabi somut uyuşmazlık bakımından ön inceleme ile tahkikatın aynı duruşmada tamamlanması, 6100 sayılı Kanun'un 320. maddesi uyarınca mümkündür. Ancak bunun için ön inceleme aşamasının Kanun'un öngördüğü biçimde gerçekleştirilmesi gerekir. Somut olayda, davalı vekili mazeret dilekçesi sunarak ön inceleme duruşmasına katılamayacağını bildirmiştir. Mahkemece davalının mazereti konusunda değerlendirme yapılarak, mazeretin kabulü ile ön inceleme duruşması için yeni bir gün belirlenmesi veya mazeretin reddine karar verildikten sonra tahkikat aşamasına geçilmesi gerekirken bu konuda olumlu veya olumsuz herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın ön inceleme duruşmasının tamamlanması, yukarıda açıklanan yasal düzenlemelere aykırıdır. Bu durumda ön inceleme aşamasındaki haklarını kullanamayan ve yokluğunda yapılan işlemlere itiraz hakkını kaybeden davalının hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiği açıktır. Ön inceleme aşamasının kanuna uygun olarak tamamlanmamış olması karşısında, Mahkemece tahkikat aşamasına geçilerek, dosyanın tekamül ettiği gerekçesiyle mazeretin reddine karar verilmesi, sürecin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaz. Kaldı ki somut olayda davalının savunma hakkı kısıtlanmak suretiyle hukuki dinlenilme hakkı ihlal edildiğinden dosyanın tekamül ettiğinin kabulü de mümkün değildir.

İlk Derece Mahkemesi kararı, belirtilen yönlerden usul ve kanuna aykırı olduğundan Adalet Bakanlığının kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile hükmün kanun yararına bozulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363/1 hükmüne dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA,**

Dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine,

10.09.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinden:

T Ü R K M İ L L E T İ A D I N A
Y A R G I T A Y İ L A M I

Esas No	: 2026/8172
Karar No	: 2026/7074

İNCELENEN KARARIN

MAHKEMESİ	: Ankara 66. İş Mahkemesi
TARİHİ	: 19.09.2023
SAYISI	: 2022/881 E., 2023/434 K.
DAVACI	:
DAVALI	:
İHBAR OLUNAN	:
DAVA TARİHİ	: 29.12.2022

İstinaf incelemesinden geçmeden kesinleşen İlk Derece Mahkemesi kararının kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hakimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalının Çukurova bölgesindeki telefon ve internet şebekelerinin kurulum, tesis, bakım, onarım, ıslah işlerinin dava dışı Şirketçe üstlenildiğini, işverenler arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi bulunduğunu, sendika üyesi olan davacının alt işveren Şirketin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan alacaklarının ödenmediğini ileri sürerek toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ikramiye ve yemek bedeli alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın dava dışı Şirkete ihbarı gerektiğini, işverenler arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi bulunmadığını, alacakların zamanaşımına uğradığını, alacakların likit olmadığını ve faiz talebinin hatalı olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

1.İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; ihbar olunan tarafından gönderilen cevap dilekçesi ekinde sunulan ihtiyari arabuluculuk anlaşma son tutanağına göre tarafların anlaştıkları, ihtiyari arabuluculuk tutanaklarının tüm işçilik alacaklarını kapsar şekilde taraflarca anlaşılarak imzalandığı, belgenin irade fesadı ile imzalandığı hususunda bir iddiada da bulunulmadığı, her ne kadar bu ihtiyari arabuluculuk tutanağı, ihbar olunan Şirket tarafından dava açıldıktan sonra sunulmuşsa da dava talep dönemini kapsadığı anlaşıldığından davanın reddi gerektiği, dava açıldıktan sonra ihtiyari arabuluculuk ile anlaşma sağlandığı anlaşıldığından taraflar lehine ve aleyhine vekâlet ücreti takdir edilmediği gerekçesiyle davanın reddine kesin olarak karar verilmiştir.

2. İlk Derece Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesinin ..... tarihli kararı ile istinaf başvurusu kesinlik nedeni ile usulden reddedilmiştir.

IV. KANUN YARARINA TEMYİZ

A. Kanun Yararına Temyiz Sebepleri

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına yönelik olarak Adalet Bakanlığı kanun yararına temyiz isteminde; ihbar olunan alt işveren tarafından sunulan 31.12.2022 tarihli arabuluculuk anlaşma tutanağında *"kıdem, ihbar, ücret, fazla mesai, UBGT, hafta tatili, yol-yemek ücreti, prim alacağı, işe iade talebinden kaynaklanacak boşta geçen süre ve işe başlatmama tazminatları, maddi, manevi, sendikal tazminat, agi, sair tüm işçilik alacaklarının"* arabuluculuk konusu yapılıp bu alacaklar karşılığında net 15.391,41 TL ödenmesi konusunda ihtiyari arabuluculukta anlaşıldığı, ikramiye alacağının ise arabuluculuk konusu yapılmayıp ödemeye dahil edilen alacaklar arasında da bulunmadığı, bu nedenle ikramiye alacağının bulunup bulunmadığı hususunda yapılacak yargılama sonucunda oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiği, dava açıldıktan sonra üzerinde anlaşılması karşısında konusuz kalan yemek bedeli alacağı hakkında karar verilmesine yer olmadığına dair karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Kanun yararına temyiz istemine konu uyuşmazlık, ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinin kapsamının belirlenmesi ve dava tarihinden sonra düzenlenen anlaşma belgesinin dava konusu alacaklara etkisi konularına ilişkindir.

1.Taraflar arasındaki ilk uyuşmazlık, ikramiye alacağının ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine ilişkindir.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) 18/5 hükmüne göre arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması halinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılamaz. Kanun'un 18/5 hükmü bağlamında geçerli bir anlaşma belgesinin varlığı halinde, anlaşma belgesi kapsamındaki alacaklar hakkında açılan davanın reddi gerekir. Dairemiz uygulamasına göre anlaşmazlıklara ve tereddütlere meydan verilmemesi için, arabuluculuk tutanağında tarafların anlaştıkları ya da anlaşamadıkları alacak kalemleri tek tek belirtilmelidir (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 24.01.2024 tarihli ve 2023/19409 Esas, 2024/1059 Karar sayılı; 11.09.2024 tarihli ve 2024/8487 Esas, 2024/11306 Karar sayılı kararları). Bu ilke ve esaslar, hem dava şartı arabuluculuk, hem de ihtiyari arabuluculuk sonucunda düzenlenen son tutanaklar/anlaşma belgeleri için geçerlidir.

Somut uyuşmazlıkta 31.12.2022 tarihli anlaşma belgesi dikkate alınarak davacının ikramiye alacağı talebinin reddine karar verilmiş ise de söz konusu anlaşma belgesinde davacıya *"kıdem, ihbar, ücret, fazla mesai, UBGT, hafta tatili, yol-yemek ücreti, prim alacağı, işe iade talebinden kaynaklanacak boşta geçen süre ve işe başlatmama tazminatları, maddi, manevi, sendikal tazminat, agi, sair tüm işçilik alacakları"* karşılığında net 15.391,41 TL ödenmesi konusunda anlaşıldığı belirtilmiştir. Anlaşma belgesinde sayılan alacaklar arasında açıkça ikramiye alacağı yer almamaktadır. Belgede yer alan *"sair tüm işçilik alacakları"* ifadesi, açıkça sayılmayan alacakları anlaşma kapsamına dâhil edecek şekilde geniş yoruma tâbi tutulamaz. Mahkemece ikramiye alacağının ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinin kapsamında olmadığı kabul edilerek, iddia ve savunma ile tüm dosya kapsamına göre değerlendirme yapıldıktan sonra alacağa hak kazanılıp kazanılmadığı noktasında bir karar verilmesi gerekirken söz konusu alacağın ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesi kapsamında olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi hukuka aykırıdır.

2. Bir diğer uyuşmazlık dava açıldıktan sonra düzenlenen ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesi kapsamında sayılan yemek bedeli bakımından davanın reddine karar verilip verilemeyeceği

noktasındadır.

İlke olarak her dava, açıldığı tarihteki fiili ve hukuki duruma göre hükme bağlanır (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, 28.11.1956 tarihli ve 1956/15 Esas, 1956/15 Karar sayılı kararı). Ne var ki dava açıldıktan sonra meydana gelen bir nedenle dava konusunun ortadan kalkması hâlinde işin esası hakkında infaz kabiliyeti olan bir hüküm kurulmamaktadır.

Dava konusu hakkın davacıya ödenmesi, verilmesi ya da müdahalenin kaldırılması, davacı ve davalı sıfatının birleşmesi, yeni çıkan bir kanun ya da Anayasa Mahkemesi kararı ile veya kişiye sıkı sıkıya bağlı ve mirasçılara geçmeyen bir hakka ilişkin davalarda taraflardan birinin ölümü gibi nedenlerle artık dava konusu edilen talep hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verilmesine gerek ya da neden kalmıyorsa, burada davanın konusuz kalmasından söz edilebilir. Bu durumda, mahkemenin, bir tespit hükmü niteliğinde olmak üzere esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmetmesi gerekmektedir.

Dosya içeriğine göre dava tarihinden sonra düzenlenen 31.12.2022 tarihli arabuluculuk anlaşma belgesinde, yemek ücreti ile birlikte diğer bir kısım alacaklar karşılığında davacıya net 15.391,41 TL ödenmesi konusunda anlaşmaya varıldığı belirtilmektedir. Anlaşma belgesinin, 6325 sayılı Kanun'un 18/5 hükmü çerçevesinde geçerli bir anlaşma belgesi olduğu noktasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Bu halde tarafların, dava açıldıktan sonra düzenlenen ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinde, dava konusu yemek bedeli ile ilgili olarak anlaşmaya vardıkları ve söz konusu alacak bakımından davanın konusuz kaldığı kabul edilmelidir. Mahkemece, yemek bedeli alacağı bakımından karar verilmesine yer olmadığına dair karar verilmesi gerekirken davanın reddine karar verilmesi hatalıdır.

İlk Derece Mahkemesi kararı, belirtilen yönlerden usul ve kanuna aykırı olduğundan Adalet Bakanlığının kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile hükmün kanun yararına bozulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 363/1 hükmüne dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile 363/2 hükmü gereğince kararın sonuca etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA,**

Dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine,

10.09.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.